

Kompuutertomograafia kontrastaine

Olenevalt diagnoosist võib KT-uuringu ajal tekkida vajadus joodi sisaldava kontrastaine veenisisesse süsti järele, mis aitab arstidel keha struktuure selgemalt hinnata. Allergilised reaktsioonid kontrastainele on väga harvad.

Neerude funktsioon ja riskirühmad

Joodipõhised kontrastained võivad harvadel juhtudel põhjustada **ägedat neerukahjustust**. Selle riski hindamiseks mõõdetakse **neerude funktsiooni** enne uuringut plasma kreatiniini (P-Krea) ja glomerulaarfiltratsiooni kiiruse (eGFR) abil.

Riskirühma kuuluvad:

- Krooniline neerupuudulikkus (eGFR < 60 ml/min/1,73 m²)
- Diabeet
- Raske südamepuudulikkus
- Kõrge vererõhk
- Proteinuuria
- Podagra või plaanis neeruoperatsioon

Valmistumine uuringuks

- Riskirühma patsientidele mõõdetakse **eGFR** 1 nädal kuni 3 kuud enne uuringut (olenevalt seisundist).
- Kui neerufunktsioon on stabiilne ja eGFR > 30, on risk madal.
- Ägeda neerukahjustuse korral kontrastaine süstimist **vältida**.

Hüdreerimine

- Vajadusel manustatakse **vedelikku intravenoosselt** enne ja pärast uuringut.
- Pärast uuringut on soovitatav juua tavapärasest rohkem vedelikku, et kontrastaine organismist kergemini väljub.

Metformiin ja muud ravimid

- Kui kasutad **metformiini**, võib kontrastaine ägeda neerukahjustuse korral tekkida risk.
- eGFR > 30 → ravi võib jätkata
- eGFR < 30 või äge kahjustus → metformiini tuleb ajutiselt peatada, mõõta eGFR 24–48 h pärast uuringut

Arst hindab vajadusel ka teiste neerufunktsiooni mõjutavate ravimite (nt ACE inhibiitorid, NSAIDid, diureetikumid) peatamist uuringu ajaks.

Kontrastaine ja dialüüs

Dialüüsil olevatele patsientidele ei ole lisaseanssi pärast kontrastaine uuringut tavaliselt vaja.

Annuse vähendamine

Uuringul kasutatakse **väikseimat võimalikku diagnostilist annust**, vajadusel vähendatakse annust neerupuudulikkuse korral.

Ekstravasatsioon (kontrastaine lekkimine veenist)

Ekstravasatsioon tähendab, et kontrastaine **lekib veenist ümbritsevatesse kudedesse**.

Tavaliselt on see kerge ja mööduv, kuid võib põhjustada turset, punetust või mõningast valu süstekoha ümbruses.

Kuidas seda märgata?

- Turse või tursunud koht süstekoha ümber
- Punetus või nahasoojus
- Mõningane valu või ebamugavustunne

Mida teha?

1. Hoia käsi või jäsene rahulikult paigal.
2. Tõsta jäsene kõrgemale südame tasemest.
3. Aseta külmakott (5–10 minutit korraga) süstekohale.
4. Enamikul juhtudel taanduvad sümptomid paari päeva jooksul iseseisvalt.
5. Kui turse või valu ei kao, pöördu uuringukeskuse personali poole nõu saamiseks.

Rasedus ja imetamine

- **Rasedus:** kontrastainet kasutatakse ainult siis, kui uuring on hädavajalik.
- **Imetamine:** turvaline, kuna kontrastaine eritub rinnapiima väga väikeses koguses ja lõpeb 24 tunni jooksul. Soovi korral võib ema **enne uuringut rinnapiima välja pumbata ja säilitada**, et vajadusel kasutada hiljem.